

METODICKO-ORGANIZAČNÉ POKYNY

51. ročník Geografickej olympiády, kategórie E, F, G (ZŠ a OG)

školský rok 2022/2023

Cieľ súťaže:

Cieľom Geografickej olympiády je rozvíjať záujem žiakov o geografiu ako nosného predmetu poznávania krajiny a prírody. Nemalou mierou má prispieť k zvýšeniu a k aktualizácii úrovne vyučovania geografie na ZŠ a 1. stupni 8-ročných gymnázií. Má podporiť rozširovanie geografických vedomostí žiakov, ich praktických zručností v topografii, v záujmovej činnosti pri poznávaní a ochrane miestnej krajiny. Má viesť žiakov k pochopeniu sveta ako multikultúrneho priestoru, a tým k akceptovaniu zvykov, tradícií a spôsobu života obyvateľov iných krajín sveta. Vedie žiakov ku komplexnému chápaniu vzťahu prírody a spoločnosti, a tým vytvára vyvážený a zodpovedný vzťah k životnému prostrediu, k jeho ochrane a tvorbe. Zabezpečuje rozvíjanie environmentálneho myslenia a humanizuje vzťah človeka ku krajine a prírode. Podporuje všeludské zásady a princípy vyjadrené v stratégii udržateľného rozvoja Zeme.

Účasť v súťaži:

Jednotlivci, žiaci 4.* - 9. ročníka ZŠ a 1. stupňa 8-ročných gymnázií, ktorí majú záujem o geografiu.

Súťažné kategórie:

Základné školy	G kat. – 4.* a 5. ročník	1. stupeň OG	–
	F kat. – 6. a 7. ročník		F kat. – 1. a 2. ročník
	E kat. – 8. a 9. ročník		E kat. – 3. a 4. ročník

*Podľa Organizačného poriadku Geografickej olympiády sa v prípade záujmu môžu súťaže zúčastniť aj žiaci 4. ročníka ZŠ.

Obsah súťaže:

Obsahom súťaže je prezentácia vedomostí z geografie a zručnosti v práci s atlasom a mapou.

Spôsob súťaže:

Súťaž prebieha písomnou formou a spočíva vo **vypracovaní úloh v teste**, ktorý má **dve časti**. Každá správna vedomosť alebo zručnosť má hodnotu jedného bodu. Celý test obsahuje úlohy **spolu za 100 bodov**.

V školské kolo GO sa bude konať v tomto školskom roku výhradne online formou dňa 23. 11. 2022 prostredníctvom platformy EduPage.

Súťažiaci bude vypracovávať **iba jeden test s úlohami za 100 b.** Časový limit na vypracovanie testu bude **90 minút**.

V online súťažnom školskom kole GO sa môže zúčastniť každý žiak príslušného ročníka k danej kategórii, ktorý o súťaž prejaví záujem a ktorého do súťaže škola zaregistrovala.

Pri registrácii je **vygenerovaný kód**, ktorý musí súťažiaci na začiatku samotnej súťaže zadať do políčka na www.onlineolympiady.sk.

Pre zapojenie sa do súťaže je potrebné mať k dispozícii elektronické zariadenie so stabilným pripojením na internet.

Test na ŠK GO bude pre kategórie E, F, G sprístupnený **23. 11. 2022 v čase od 8:00 do 14:00**. V tomto čase sa môže zaregistrovaný súťažiaci prihlásiť svojím kódom a začať súťažiť.

Pred spustením testu bude mať súťažiaci k dispozícii možnosť spustenia testu v slovenskom alebo maďarskom jazyku.

Čas na vypracovanie testu bude maximálne 90 minút. To znamená, že posledné možné odovzdanie odpovedí je o **15:30**. **Pozor!** V prípade úplnej zhody bodov u viacerých súťažiacich v písomnej časti súťaže bude rozhodujúcim kritériom konečného umiestnenia **čas odoslania riešení testových úloh**.

Test bude obsahovať **len úlohy s uzavretými otázkami** (úlohy s výberom jednej správnej odpovede, zoraďovanie pojmov/písmen, vytváranie správnych dvojíc pojmov, triedenie pojmov do skupín).

Za správnu odpoveď získajú súťažiaci **1 bod**; za nesprávnu odpoveď **0 bodov**, spolu maximálne **100 bodov**.

Súťažiaci počas samotnej súťaže majú **dovolené používať iba pomôcky uvedené v Metodicko-organizačných pokynoch**. Počas súťaže nesmú komunikovať s druhými osobami, používať mobilný telefón

ani iné elektronické zariadenia s možnosťou pripojenia na internet okrem zariadenia, z ktorého žiak súťaží a stránky, na ktorej prebieha súťaž. V otázkach monotematickej a teoretickej časti **NIE JE DOVOLENÉ používať atlasy**. Vybrané otázky praktickej časti testu môžu súťažiaci riešiť s pomocou odporúčaných atlasov. Odporúčanie použiť atlas bude súčasťou zadania úlohy.

Po zodpovedaní všetkých testových otázok žiak stlačí červené tlačidlo „ODOVZDAŤ“.

Ak sa náhodou žiakovi počas testu vypne počítač alebo sa vybijie tablet, môžete test spustiť znova cez www.onlineolympiady.sk. Zadá znova svoj kód. Ak opäť spustí test na rovnakom počítači, systém mu ponúkne návrat k jeho odpovediam. Ak spustí test znova na inom počítači, systém mu tiež ponúkne obnovenie odpovedí, tieto však môžu byť trochu staršie, minútu alebo dve pred vypnutím jeho počítača (zariadenia).

Ak náhodou uplynie stanovený čas na vypracovanie testu – a žiak zabudol stlačiť tlačidlo „ODOVZDAŤ“, systém odošle jeho aktuálne zadané odpovede automaticky. Je však lepšie použiť tlačidlo „ODOVZDAŤ“.

V okresnom kole v prvej časti súťaže žiaci vypracujú otázky a úlohy s hodnotou 60 b. v časovom limite max. 45 min., a to **z monotematického celku** bez atlasu (10 b.), **z tém stanovených v Metodicko-organizačných pokynoch (MOP)** pre daný ročník súťaže bez atlasu (40 b.) a **z poznatkov o miestnej krajine** bez atlasu (10 b.). Úlohy z poznatkov o miestnej krajine (ktorou sa myslí okolie školy, príslušné sídlo, príslušný okres, miestny región a pod.) pripravuje okresná odborná komisia GO. Znenie úloh z poznatkov o miestnej krajine ako aj ich vypracovanie súťažiacimi postupujúcimi do vyššieho kola predloží okresná odborná komisia GO na požiadanie organizátorovi ktoréhokoľvek vyššieho kola GO.

V druhej časti súťažiaci riešia úlohy zamerané **na preverenie zručnosti v práci s atlasom a mapou** a na orientáciu v teréne s použitím pomôcok a atlasov odporúčaných v MOP. Druhá časť má hodnotu 40 b. a časový limit stanovený na max. 60 min.

V krajskom a v celoštátnom kole v prvej časti súťaže žiaci vypracujú otázky a úlohy **z monotematického celku** bez atlasu (20 b.) a **z tém stanovených v MOP** pre daný ročník súťaže bez atlasu v hodnote 40 b. v časovom limite max. 45 min. **Druhá časť** obsahuje úlohy zamerané **na preverenie zručnosti v práci s atlasom a mapou** a na orientáciu v teréne s použitím pomôcok a atlasov odporúčaných v MOP. Druhá časť má hodnotu 40 b. a časový limit stanovený na max. 60 min.

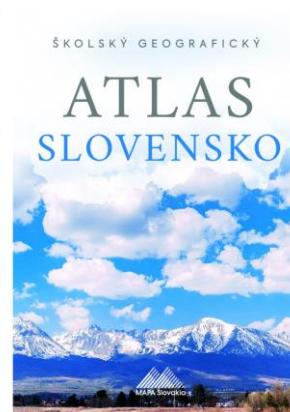
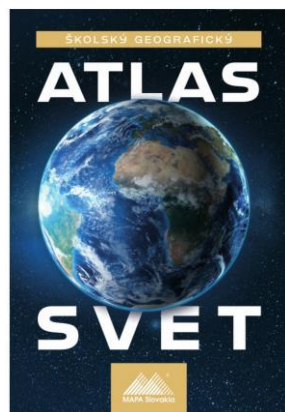
Úspešným riešiteľom GO v jednotlivých kolách a kategóriách sa stáva žiak (žiačka), ktorý(á) dosiahne minimálne 55 bodov v školskom kole, 65 bodov v okresnom kole, 75 bodov v krajskom, resp. celoštátnom kole GO.

Otázky v druhej časti testu jednotlivých kategórií sú pripravené s pomocou atlasov:

TOLMÁČI, L., MAGULA, A., 2021. *Školský geografický atlas SVET*. Bratislava: MAPA Slovakia, 2021, s. 128. ISBN 978-80-8067-337-6.

TOLMÁČI, L., MAGULA, A. a kol., 2019. *Školský geografický atlas SLOVENSKO*. 1. vydanie. Bratislava: MAPA Slovakia, 2019, s. 80. ISBN 978-80-8067-324-6.

Odporúčame, aby súťažiaci všetkých kategórií používali v súťaži vyššie uvedené atlasy, ktoré budú použité pri príprave otázok do druhej časti testu.

Pomocná literatúra pre prípravu otázok o miestnej krajine (v prípade prezenčnej realizácie okresných kôl):

DUBCOVÁ, A. a kol., 2012. *Mikrogeografia - krajina okolo nás*. Nitra: UKF, 2012, 185 s. ISBN 978-80-558-0112-4.

ĎURAJKOVÁ, D., NOGOVÁ, M., 2014. *Tvorba testov v spoločenskovedných predmetoch*. Bratislava: 2014, 65 s. ISBN 978-80-565-0260-0. Dostupné na: <https://mpc-edu.sk/autorgarant-vp/phdr-daniela-durajkova>

KRAMÁREKOVÁ, H., DUBCOVÁ, A., AHLERSOVÁ, A., 2001. *Geografia - okres Nitra v otázkach. Zbierka úloh geografickej olympiády pre ZŠ a OGY o miestnej krajine*. Nitra: Enigma, 2001, 74 s. ISBN 80-85471-53-1.

MADZIKOVÁ, A., KANCÍR, J., ZLACKÁ, A., 2003. *Geografia okresu Prešov: námety na úlohy pre geografickú olympiádu ZŠ a OG k miestnemu regiónu*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum, 2003, 41 s. ISBN 80-8045-286-5.

NEMČÍKOVÁ, M., 2009. *Región Horné Požitavie*. Nitra: UKF, 2009, 84 s. ISBN 978-80-8094-609-8.

ŠKODOVÁ, M. (ed), 2013. *Regionálna geografia Horného Pohronia*. Harmanec: VKÚ, a. s. 2013, 84 s. ISBN 978-80-557-0585-9.

TOLMÁČI, L., 2003. *Didaktické testy v geografii*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2003, 121 s. ISBN 80-89080-45-6.

TOLMÁČI, L., 2006. *Geografické testové úlohy a testy*. Bratislava: KARTPRINT, 2006, 60 s. ISBN 80-88870-55-0.

Povolené pomôcky pri vypracovávaní testov:

Pravítko s ryskou, pravítko dlhé, uhlomer, pero, ceruzka, guma, kružidlo, kalkulačka, nitka, priesvitný alebo pauzovací papier, milimetrový papier, odporúčané atlasy, jazykový slovník¹.

Postup v súťaži:

Žiak spravidla **súťaží v kategórii, ktorá zodpovedá jeho ročníku**, v prípade záujmu môže súťažiť aj v kategórii zodpovedajúcej vyšším ročníkom (v jednom školskom roku vždy v tej istej kategórii vo všetkých kolách). **Žiak nemôže súťažiť v dvoch vekových kategóriách.**

Zo školského kola do okresného kola postupujú z každej kategórie (E, F, G) maximálne prví traja úspešní riešitelia.

Z okresného kola do krajského postupujú maximálne prví traja úspešní riešitelia z kategórií F, E. (V okresnom a krajskom kole počet postupujúcich stanoví organizátor súťaže s prihliadnutím na svoje organizačné možnosti.)

Z krajského kola do celoštátneho kola postupujú maximálne prví štyria úspešní riešitelia z kategórie E.

V prípade, že sa na postupovej pozícii umiestni neúspešný riešiteľ, do vyššieho kola nepostupuje. Organizátor vyššieho kola môže namiesto neho pozvať iného úspešného riešiteľa, ktorý v nižšom kole skončil na nepostupovej pozícii (do okresného kola môže byť pozvaný úspešný riešiteľ školského kola, ktorý skončil na nepostupovej pozícii v niektorej ZŠ alebo v niektorom OG daného okresu; do krajského kola môže byť pozvaný úspešný riešiteľ okresného kola, ktorý skončil na nepostupovej pozícii v niektorom okrese daného kraja, podobne v celoštátnom kole v niektorom kraji), pričom rozhodujúcim kritériom pre postup je vyšší počet dosiahnutých bodov.

V prípade celkovej rovnosti bodov o umiestnení rozhodujú **lepšie výsledky v prvej časti testu** (v okresnom kole vrátane monotematickej časti a úloh z poznatkov o miestnej krajine). V prípade rovnosti bodov oboch častí testu o lepšom umiestnení rozhoduje **vyšší počet bodov za úlohy monotematickej časti** označené v teste symbolom *. V prípade rovnosti bodov všetkých častí testu (vrátane úloh monotematickej časti) komisia vyberie otázku z testu, na základe ktorej sa stanoví konečné poradie. V prípade súťaže **online formou** bude pri zhodnom počte dosiahnutých bodov o lepšom umiestnení súťažiacich rozhodovať **kratší čas riešenia** súťažných úloh.

Prihlasovanie na súťažné kolá:

Od tohto školského roka je povinné **prihlasovať žiakov na všetky kolá predmetových olympiád a súťaží elektronicky** – a to už od školského kola, teda aj na všetky kolá súťaže, ktoré sa budú realizovať prezenčne. **Prihlasovať žiakov bude učiteľ** školy zodpovedný za súťaž prostredníctvom EduPage, cez modul súťaží a to do termínu stanoveného v metodicko-organizačných pokynoch (MOP). Pri postupe žiaka do vyššieho kola ho učiteľ školy prihlási priamo z výsledkovej listiny predchádzajúceho kola. Samotné prihlásenie žiaka učiteľom je potrebné aj ako vyjadrenie súhlasu školy s účasťou žiaka na danom kole súťaže. Podľa

---

¹ V krajskom a celoštátnom kole je pri riešení testu povolené použitie slovníka (nie elektronického) v jazyku národnostnej menšiny.

postupového kľúča je možné prihlásiť žiakov v rámci jednej školy s viacerými organizačnými zložkami do okresného kola za každú organizačnú zložku školy zvlášť (rozhoduje Sieť škôl a školských zariadení SR). **Pri prihlásení bude žiakovi vygenerovaný kód, ktorý na súťaž použije v prípade online formy súťaže** (v GO pre školské kolo). Pri prezenčnej forme kód na samotnú súťaž potrebný nebude. V prípade potreby však pod týmto kódom bude môcť súťažiaci identifikovať organizátor vyššieho kola vo výsledkovej listine nižšieho kola v prípade, že žiak nebude mať udelený súhlas so spracovaním osobných údajov.

Na celoštátnom kole organizátor zabezpečí oficiálny dozor, ktorý zodpovedá za bezpečnosť súťažiacich v čase od registrácie až po jeho oficiálne ukončenie.

Harmonogram GO, kat. E, F, G:

Kolo	Termín prihlásenia (elektronickej registrácie cez EduPage)	Termín konania	Termín zapísania získaných bodov súťažiacich do admin. systému	Termín prihlásenia do vyššieho kola
ŠKOLSKÉ (kat. E, F, G)	do dňa súťaže	online test 23. 11. 2022 (streda)	netreba, vyhodnocuje autorský kolektív	do 2. 12. 2022
OKRESNÉ (kat. E, F, G) miesto určí RÚŠŠ, resp. poverené CVČ		31. 3. 2023 (piatok)	do 5. 4. 2023	do 14. 4. 2023
KRAJSKÉ (kat. E, F) miesto určí RÚŠŠ, resp. poverené CVČ		26. 4. 2023 (streda)	do 2. 5. 2023	do 5. 5. 2023
CELOŠTÁTNE (kat. E) Tatranská Lomnica		26. – 27. 5. 2023 (piatok – sobota)	do 31. 5. 2023	x

Monotematická časť: Objavovanie Zeme a vesmíru - najznámejší objavitelia.

Anotácia: Významní svetoví a slovenskí objavitelia - moreplavci, cestovatelia, geografi a kartografi, ich cesty, objavy, rekordy (napr. Roald Amundsen, Neil Armstrong, Ibn Battúta, Matej Bel, Ivan Bella, Móric Beňovský, Vitus Bering, James Cook, Jean Jacques Cousteau, Zoltán Demján, Bartolomeo Diaz, Francis Drake, Juraj Gagarin, Vasco da Gama, Edmund Hillary, Alexander von Humboldt, František Kele, Krištof Kolumbus, David Livingstone, Fernão Magalhães, Jacques Piccard, Jozef Psočka, Ptolemaios, Vladimír Remek, Robert Scott, Milan Rastislav Štefánik, Peter Valušiak, Amerigo Vespucci, Don Walsh, Valentína Tereškovová, a pod.).

Pomocná literatúra pre prípravu na monotematickú časť:

- Ružek, I. a kol. 2020. *Geografia pre 5. ročník základných škôl*. Harmanec: VKÚ, a. s., 2020.
  - Barker, F. a kol. 1984. *Začiatky hľadania – dejiny zemepisných prieskumov a objavov*. Bratislava: Mladé letá, 1984.
  - Černý, J. a kol. 2021. *Obrázky z dejín zemepisných objavů*. Praha: Albatros, 2021.
  - Schreiber, H. 1974. *Mořeplavci – Cestovatelé – Objavitelé*. Praha: Olympia, 1974.
  - Willis, T. a kol., 1983. *Na hraniciach Zeme*. Bratislava: Mladé letá, 1983.
- + dostupné internetové zdroje.

Témy prvej časti testu:

Školské kolo	
kat. G 4. a 5. roč. ZŠ	<p>Tvar a pohyby Zeme, geografická sieť <i>Anotácia: tvar a rozmery zemského telesa, rotácia a obeh, ich dôsledky, súvis s kalendárom – dni rovnodennosti a slnovratov, polárny deň a noc. Meniaca sa dĺžka dňa a noci, uhol dopadu slnečných lúčov a meniaci sa dĺžka tieňa počas roka a počas dňa. Sieť rovnobežiek a poludníkov, určovanie polohy na zemskom povrchu, zemské poglobule, významné rovnobežky a poludníky a ich súvis so vzájomnou polohou Slnka a Zeme počas roka a s distribúciou svetla a tepla.</i></p> <p>Povrch Zeme a jeho zobrazovanie <i>Anotácia: Oceány, svetadiely, kontinenty, ich rozpoznanie na obrysovej mape, podiel pevniny a oceánu zo zemského povrchu. Charakteristika povrchových útvarov (more, záliv, prieliv, prieplav, ostrov, polostrov, súostrovia, nížina, pohorie, oceánska priekopa, ...), príklady najznámejších povrchových útvarov. Glóbus a mapa, atlas, prostriedky zobrazovania útvarov zemského povrchu, výškových stupňov pevniny a hĺbkových stupňov oceánov a morí (farby, vrstevnice).</i></p> <p>Planéty Slnčnej sústavy: <i>Anotácia: Planéty a ich najznámejšie mesiace, hlavné charakteristiky a vlastnosti, rozpoznanie podľa obrázka. Porovnanie Zeme s ostatnými planétami. Mesiac, jeho vlastnosti, mesačné fázy a ich vplyv na Zem. Zatmenia Slnka a Mesiaca.</i></p>
kat. F 6. a 7. roč. ZŠ 1. a 2. OG	<p>Atmosféra, počasie, podnebie <i>Anotácia: základná charakteristika atmosféry, zloženie vzduchu, ozónová vrstva. Počasie a činitele, ktoré ho ovplyvňujú, smer a rýchlosť vetra, denný a ročný chod teploty vzduchu a ročný chod mesačného úhrnu zrážok – rozdiely medzi klimatickými pásmami, čítanie klímadiagramu, nebezpečné meteorologické javy (silná búrka, víchrica, orkán, tornádo).</i></p> <p>Savany <i>Anotácia: savany, ich charakteristika, geografické špecifiká, priestorové rozšírenie, rastlinstvo, živočíšstvo, vodstvo, pôdy, klimatické podmienky, osídlenie a hospodárske využitie, environmentálne ohrozenia a ochrana (najznámejšie národné parky a rezervácie).</i></p>
kat. E 8. a 9. roč. ZŠ 3. a 4. OG	<p>Vodstvo Európy <i>Anotácia: riečna sieť Európy (rieky a ich prítoky), najväčšie jazerá, plesá, vodopády a priehrady, najznámejšie ľadovce (bez Grónska) a gejzíry. Významné riečne prístavy, hospodárske využitie povrchových a podzemných vôd (doprava, rybolov, suroviny a zdroje energie pre priemysel, cestovný ruch, atď.), environmentálne ohrozenia a pod.</i></p> <p>Stepi <i>Anotácia: stepi, ich charakteristika, geografické špecifiká, priestorové rozšírenie, klimatické podmienky, vodstvo, pôdy, rastlinstvo, živočíšstvo, osídlenie a hospodárske využitie, environmentálne ohrozenia a ochrana.</i></p>

Okresné kolo	
kat. G 4. a 5. roč. ZŠ	<p>Meranie na mapách, časové pásma <i>Anotácia: grafická mierka, určovanie vzdialenosti a nadmorskej výšky pomocou mapy. Pásmový a svetový čas, dátumová hranica a ich dôsledky, letný čas.</i></p> <p>Zloženie zemského telesa a jeho dôsledky na život <i>Anotácia: Základné pojmy súvisiace so zložením Zeme (zemský plášť, zemská kôra, zemské jadro, litosferické dosky). Prejavy pôsobenia vnútorných síl Zeme (vrásnenie, vznik pohorí, oceánskych chrbtov, sopečná činnosť, zemetrasenie, gejzír). Stavba a činnosť sopky (magma, láva, sopečný kužeľ, sopečný komín, magmatický krb, kaldera, kráter a pod.), najznámejšie sopky sveta, najničivejšie výbuchy sopiek v histórii, výbuchy sopiek v nedávnej minulosti a ich dôsledky.</i></p> <p>Pretváranie zemského povrchu činnosťou vody a ľadovca <i>Anotácia: charakteristika pojmov súvisiacich s činnosťou vody a ľadovca (horný/dolný tok rieky, potok, jazero, prameň, ústie, delta, estuár, dolina v tvare V, tiesňava, kaňon, erózia, vodopád, pereje, horský/pevninský ľadovec, moréna, dolina v tvare U, pleso, fjord), príklady najznámejších riek, jazier, vodopádov, ľadovcov, ...</i></p> <p>+ témy kat. G z nižšieho kola</p>

kat. F 6. a 7. roč. ZŠ 1. a 2. OG	<p>Prúdenie vzduchu a činnosť vetra <i>Anotácia: Prúdenie vzduchu v atmosfére (stále a pravidelne vanúce vetry, napr. pasáty, západné vetry, monzúny, ...), nebezpečné vzdušné prúdenie a búrky (tropická cyklóna/tajfún/hurikán/uragán). Vietor ako činiteľ pretvárajúci povrch Zeme, jeho rušivá a tvorivá činnosť (erózia, duny, skalné hríby, mosty, brány, ...).</i></p> <p>Najznámejšie púšte sveta <i>Anotácia: Najznámejšie púšte a polopúšte jednotlivých kontinentov, ich poloha, rozloha, typy a formy reliéfu (duny, presypy, barchany, ...), charakteristika klímy, vodstva, pôdneho krytu, rastlínstva a živočíšstva; osídlenie a špecifiká života na púšti, nerastné suroviny a hospodárske využitie, environmentálne ohrozenia a pod.</i></p> <p>+ témy kat. F z nižšieho kola</p>
--	--

kat. E 8. a 9. roč. ZŠ 3. a 4. OG	<p>Nemecko <i>Anotácia: Poloha, rozloha, členitosť pobrežia, prírodné celky, podnebie, vodstvo, pôdny kryt, rastlínstvo a živočíšstvo, nerastné suroviny, hospodárstvo (poľnohospodárstvo, priemysel, nevýrobná sféra), obyvateľstvo a jeho základné charakteristiky, najznámejšie sídla, turistické destinácie, členstvo a postavenie v medzinárodných zoskupeniach, štátne symboly, politické zriadenie, prírodné a kultúrne špecifiká a zvláštnosti, najznámejšie lokality zaradené do Zoznamov svetového dedičstva UNESCO, ochrana a ohrozenie prírody a kultúrnych pamiatok, prírodné katastrofy a ich dôsledky, aktuálne dianie.</i></p> <p>Podnebie Afriky <i>Anotácia: podnebné pásma Afriky, ich charakteristika a priestorové rozmiestnenie, činitele, ktoré ich ovplyvňujú (prúdenie ovzdušia a morskej vody, poloha Afriky a pohyby Zeme, distribúcia slnečného svetla a tepla, tvar reliéfu, ...), klímadiagramy podnebných pásem (ročných chod priemernej mesačnej teploty vzduchu a mesačného úhrnu zrážok). Dôsledky na život človeka a jeho hospodárenie.</i></p> <p>+ témy kat. E z nižšieho kola</p>
--	---

Krajské kolo

kat. F 6. a 7. roč. ZŠ 1. a 2. OG	<p>Tichomorie <i>Anotácia: Tichý oceán, jeho rozloha, poloha, prírodné podmienky, charakteristické vlastnosti a geografické špecifiká, členitosť pobrežia, moria, zálivy, morské prúdy, ústiace rieky, reliéf dna (panvy, priekopy, ...), prúdenie vzduchu nad oceánom (stále a pravidelné vetry, tropické cyklóny - tajfúny), hospodárske využitie (doprava, lov, nerastné suroviny, cestovný ruch, atď.), najznámejšie ostrovy a súostrovia, environmentálne ohrozenia.</i></p> <p>+ témy kat. F z nižších kôl</p>
kat. E 8. a 9. roč. ZŠ 3. a 4. OG	<p>Nemecky hovoriace štáty Európy (Nemecko, Rakúsko, Švajčiarsko) <i>Anotácia: Poloha a rozloha, prírodné celky, podnebie, vodstvo, pôdny kryt, rastlínstvo a živočíšstvo, nerastné suroviny, hospodárstvo (poľnohospodárstvo, priemysel, nevýrobná sféra), obyvateľstvo a jeho základné charakteristiky, najznámejšie sídla, turistické destinácie, členstvo a postavenie v medzinárodných zoskupeniach, štátne symboly, politické zriadenie, prírodné a kultúrne špecifiká a zvláštnosti, najznámejšie lokality zaradené do Zoznamov svetového dedičstva UNESCO, ochrana a ohrozenie prírody a kultúrnych pamiatok, prírodné katastrofy a ich dôsledky, aktuálne dianie.</i></p> <p>+ témy kat. E z nižších kôl</p>

Celoštátne kolo

kat. E 8. a 9. roč. ZŠ 3. a 4. OG	<p>Ukrajina (pred začiatkom vojnového konfliktu) <i>Anotácia: poloha, rozloha, členitosť pobrežia a prírodné celky, podnebie, vodstvo, pôdny kryt, rastlínstvo a živočíšstvo, základné ekonomické charakteristiky, nerastné suroviny, hospodárstvo (poľnohospodárstvo, priemysel a nevýrobná sféra), obyvateľstvo a jeho základné charakteristiky, najznámejšie sídla, turistické destinácie a najznámejšie lokality zaradené do Zoznamov svetového dedičstva UNESCO, štátne zriadenie, symboly, dominanty, špecifiká a zvláštnosti, členstvo a postavenie v medzinárodných zoskupeniach, environmentálne ohrozenia, aktuálne dianie.</i></p> <p>+ témy kat. E z nižších kôl</p>
--	--

Učitelia geografie na základných školách a osemročných gymnáziách sa môžu **spolupodieľať na príprave tém** pre jednotlivé kolá a kategórie súťaže. Návrhy tém pre školský rok 2023/24 vrátane krátkej anotácie môžu zasielať na adresy gabriela.novakova@uniba.sk alebo hkramarekova@ukf.sk do **31. 5. 2023**. Témy ďalšieho ročníka GO pre ZŠ a OG budú zverejnené **v júni 2023** na stránke www.olympiady.sk.

Prehľad typov úloh z praktickej časti testu pre jednotlivé kategórie súťaže:

<p>kat. G 4. a 5. roč. ZŠ</p>
<p>Hlavné a vedľajšie svetové strany</p> <ul style="list-style-type: none"> • určiť hlavné a vedľajšie svetové strany v mape/pláne • zapísať trasu pohybu zobrazenú v pláne/štvorcovej sieti pomocou hlavných a vedľajších svetových strán • zakresliť jednoduchú trasu pohybu do plánu/štvorcovej siete (v kombinácii s použitím grafickej mierky) <p>Obrysová („slepá“) mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať svetadiely/kontinenty/oceány na obrysovej mape • rozlišovať zemské poglobule • rozpoznať na mape významné poludníky a rovnobežky (rovník, obratníky, polárne kružnice, póly, nultý poludník) • identifikovať objekty zemského povrchu v obrysovej mape pomocou atlasu (vrchy, jazerá, sopky, mestá, moria, zálivy, ostrovy atď.) <p>Súradnice (rovnobežky a poludníky zadané ich poradím)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať objekty zemského povrchu s danými súradnicami v mape • zakresliť objekty s danými súradnicami do geografickej siete <p>Mierka (grafická)</p> <ul style="list-style-type: none"> • porovnať/odmerať vzdialenosti v mape/pláne/náčrte • zakresliť významné body do plánu/štvorcovej siete na základe zadanej vzdialenosti od orientačných bodov • zakresliť jednoduchú trasu pohybu do plánu/štvorcovej siete (v kombinácii so svetovými stranami) <p>Práca s atlasom</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať štát podľa jeho hraníc pomocou atlasu • pomocou tematických máp k objektom zemského povrchu správne priradiť ich charakteristiku (podnebné pásmo/typ krajiny/hustotu zaľudnenia/výskyt nerastných surovín a pod.) • pracovať s registrom atlasu (podľa názvu vyhľadať objekt zemského povrchu v mape) <p>Turistická/topografická mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytyčiť trasu exkurzie/vychádzky v turistickej mape, vymenovať zaujímavé body na mape, zhodnotiť náročnosť prístupu k nim • poznať najpoužívanejšie znaky na turistickej/topografickej mape <p>Dôsledky tvaru a pohybu Zeme</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládať zákonitosti vyplývajúce z meniaceho sa uhla dopadu slnečných lúčov počas roka/dňa (dĺžka tieňa, výška slnka nad obzorom a pod.) • identifikovať územia s polárnym dňom/polárnou nocou <p>Meranie času</p> <ul style="list-style-type: none"> • riešiť jednoduché úlohy na časové pásma a dátumovú hranicu • ovládať základné danosti kalendára (dĺžka mesiacov, identifikácia priestupných rokov)
<p>kat. F 6. a 7. roč. ZŠ, 1. a 2. roč. OG</p>
<p>Mierka (číselná)</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracovať s číselnou mierkou, zvládnuť jednoduché výpočty s jej využitím • zmenšiť/zväčšiť objekty v mape podľa zadanej mierky <p>Práca s atlasom</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť veľkosť sídel pomocou mapových znakov • pomocou tematických máp v atlase zistiť konkrétnu charakteristiku objektu (identifikovať dominantné náboženstvo/oficiálny jazyk regiónu/hospodárske využitie/oblasti monzúnového prúdenia a regióny ohrozované tajfúnmi, cyklónmi, hurikánmi/ročný úhrn zrážok/priemernú ročnú teplotu vzduchu a pod.) <p>Turistická/topografická mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznať znaky na topografickej/turistickej mape • ovládať jednoduché merania pomocou vrstevníc (nadmorská výška, strmlosť zemského povrchu, určenie vyššie/nížšie položeného územia, smer prúdenia vodného toku a pod.)

<p>Meranie času</p> <ul style="list-style-type: none"> • riešiť zložitejšie úlohy na časové pásma a dátumovú hranicu <p>Súradnice (rovnobežky a poludníky)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať objekty zemského povrchu pomocou daných súradníc (rovnobežky, poludníky zadané v stupňoch) • zistiť súradnice objektov zemského povrchu pomocou mapy (s presnosťou na stupne) <p>+ predošlé typy úloh z kat. G</p>
<p>kat. E 8. a 9. roč. ZŠ, 3. a 4. roč. OG</p>
<p>Azimuty</p> <ul style="list-style-type: none"> • určiť azimuty smeru pohybu pomocou svetových strán a naopak • načrtnúť trasu pohybu určeného azimutmi (v kombinácii s použitím mierky) • odmerať azimuty v náčrte/pláne/mape <p>Mierka</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracovať s číselnou mierkou, zvládnuť zložitejšie výpočty s jej využitím • určiť číselnú mierku z grafickej a naopak • vypočítať/odhadnúť veľkosť plochy v mape s danou mierkou <p>Práca s atlasom</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať druh využitia zeme v regióne prostredníctvom tematickej mapy <p>Turistická/topografická mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracovať s vrstevnicami na topografickej mape (výpočet výškových metrov, výpočet prevýšenia, určenie tvarov zemského povrchu a pod.) <p>Súradnice (rovnobežky a poludníky)</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifikovať objekty zemského povrchu pomocou daných súradníc (rovnobežky, poludníky zadané v stupňoch a minútach) • zistiť súradnice objektov pomocou mapy (s presnosťou na stupne a minúty) <p>+ predošlé typy úloh z kat. G a F</p>

Záverečné ustanovenia:

Organizátor je povinný najmenej 10 dní pred súťažou oznámiť účastníkom miesto, dátum, čas a podmienky súťažného kola.

Tieto Metodicko-organizačné pokyny sú rovnocenné s Organizačným poriadkom Geografickej olympiády.

Adresár krajských komisií GO pre ZŠ a OG:

1. Bratislavský kraj – Mgr. Gabriela Nováková, PhD., podpredsedníčka KK GO

Katedra ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava
+421 2 9014 9161, gabriela.novakova@uniba.sk

2. Trnavský kraj – v termíne zverejnenia pokynov nebol predseda KK GO ešte známy.

3. Trenčiansky kraj – RNDr. Hilda Kramáreková, PhD., predsedníčka KK GO

Katedra geografie, geoinformatiky a regionálneho rozvoja, Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Trieda A. Hlinku 1, 949 01 Nitra
+421 905 872 030, hkramarekova@ukf.sk

4. Nitriansky kraj – RNDr. Magdaléna Nemčíková, PhD., predsedníčka KK GO

Katedra geografie, geoinformatiky a regionálneho rozvoja, Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Trieda A. Hlinku 1, 949 01 Nitra
+421 37 640 86 34, mnemcikova@ukf.sk

5. Banskobystrický kraj – RNDr. Martina Škodová, PhD., predsedníčka KK GO

Katedra geografie a krajinnej ekológie, Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica
+421 48 446 73 03, martina.skodova@umb.sk

6. **Žilinský kraj** – PaedDr. Iveta Rakytová, PhD., podpredsedníčka KK GO
Katedra geografie, Pedagogická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku, Hrabovská cesta 1, 034 01
Ružomberok
+421 44 432 68 42, ivetarakytova@gmail.com

7. **Prešovský kraj** – RNDr. Štefan Koco, PhD., podpredseda KK GO
Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská
univerzita v Prešove, Ul. 17. novembra 1, 081 16 Prešov
+ 421 51 757 06 91, stefan.koco@unipo.sk

8. **Košický kraj** – Mgr. Marián Kulla, PhD., podpredseda KK GO
Ústav geografie, Prírodovedecká fakulta, Univerzita P. J. Šafárika, Jesenná 5, 040 01 Košice
+421 55 234 25 63, marian.kulla@upjs.sk

Adresár autorského kolektívu GO pre ZŠ a OG:

Mgr. Gabriela Nováková, PhD., vedúca autorského kolektívu
Katedra ekonomickej a sociálnej geografie, demografie a územného rozvoja, Prírodovedecká fakulta,
Univerzita Komenského v Bratislave, Mlynská dolina, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava
+421 2 9014 9161, gabriela.novakova@uniba.sk

RNDr. Hilda Kramáreková, PhD.
Katedra geografie, geoinformatiky a regionálneho rozvoja FPVal UKF, Trieda A. Hlinku 1, 949 01 Nitra
+421 905 872 030, hkramarekova@ukf.sk

Preklad testov do maďarského jazyka: RNDr. Ferenc Zirig

Adresa tajomníka SK GO:

RNDr. Roman Lehotský
Národný inštitút vzdelávania a mládeže
Pracovisko Karloveská 64, 842 58 Bratislava
+421 905 497 708, roman.lehotsky@iuventa.sk

Zostavil: Autorský kolektív GO pre ZŠ a OG

Vydal: Slovenská komisia Geografickej olympiády a Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava 2022